בה"י
שנה ו'
גליון
רנ"ד

גליון דמאיר

פנינים יקרים, רעיונות מבריקים, סיפורים נפלאים,
מתוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי **מאיר צוויבל** שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פרשת
ויצא
תשפ"ז

מאמר המאיר

יעקב אבינו שהה בבית לבן כדי לקנות את מדת האמת

העולם נברא במספר אמת

בפרשתן (בראשית כח יב-טז): 'ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וגו', ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי וגו'.

לבאר הענין של חלום יעקב נקדים תחילה מה דאיתא בספה"ק שהקב"ה ברא את העולם בכ"א אותיות התורה, ובכל יום ויום בראו בשלש אותיות אחרות: ביום הראשון באותיות ב' ג' ד', ביום השני באותיות ה' ו' ז', וכן בשאר הימים עד יום השבת שנברא באותיות ר' ש' ת', עכ"ד.

והקשה הרה"ק **רבי אייזיק מזידיטשוב** זי"ע (בספרו ליקוטי מהרי"א ערך אמת), מפני מה לא התחיל הקב"ה באות א', דהיינו שביום ראשון יברא באותיות א' ב' ג', וכן על זה הדרך עד ליום השבת שיברא באותיות ק' ר' ש'. ולמה החסיר דוקא את האות א' שהיא ראשונה לכל האותיות, ולא החסיר את האות ת' שהיא באחרונה.

ותירץ, דהנה תיבת 'שקר' במספר קטן עולה למנין שש, ותיבת 'אמת' במספר קטן עולה למנין תשע. וידוע דחותמו של הקב"ה אמת. והנה כאשר יתחיל מן האות א' ויחשב שלש שלש אותיות, יעלה מנינם במספר קטן לשש כמספר 'שקר', דהיינו א' ב' ג' - שש, ד' ה' ו' הוא י-ה וביחד במספר קטן הוא שש, ז' ח' ט' הוא כ"ד וביחד במספר קטן הוא שש, וכן הלאה. לעומת זאת, כאשר נתחיל מן האות ב' ונחשב שלש שלש אותיות כנ"ל, יעלה הכל למנין תשע כמספר 'אמת', ב' ג' ד' - תשע, ה' ו' ז' - תשע, ח' ט' י' - תשע, וכן הלאה, כמנין אמת. לפיכך פתח הקב"ה דוקא באות ב'. עכ"ד.

מחלוקת הצדיקים בדרך קנין האמת

והנה נודעת דרכו בקודש של הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ** זי"ע שהיה מצויין ביותר במידת האמת, ואמר שיגע תחילה שבע שנים לדעת ולהבין מהו ענין השקר, ושבע שנים נוספות עמל לגרש ולהרחיק את השקר ממנו, ורק אחר כך יגע עוד שבע שנים אחרות לקנות את מדת האמת.

אמנם מרן **בעל התניא** זי"ע אמר לו שדרך זו קשה היא מאד ואינה שייכת אלא למלאכי מרום או ליחידי סגולה. והדרך הישרה והנכונה לדורות היא לעסוק תחלה בהגברת האור והאמת, וממילא החושך והשקר ידחו מאליהם, כיתרון האור מן החשך.

ולמעשה מחלוקת זו הוא בעצם מחלוקת כללית שנחלקו בה תלמידי בעש"ט בענין סור מרע ועשה טוב, אם לכתחילה נכון לגרש את הרע ואחר כך לעבוד על עשה טוב, או שמא צריך מיד לעסוק בעשה טוב, אפילו שעדיין אינו נקי לגמרי מזוהמתו, ובהתגברות הטוב והאור יסור ממילא הרע והחושך.

הצדיקים מקדימים סור מרע לעשה טוב

והנה הרה"ק **רבי פינחס מאוסטילא** זי"ע דיבר בקדשו מענין זה והראה כיצד שני המהלכים הללו מרומזים אל נכון בסדר הפסוקים של פרשת ציצית שבקריאת שמע. דהנה הפסוק אומר (במדבר טו לט-מ) 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו', נקט תחילה את העשה טוב, 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה', ורק אחר כך 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ומכאן רמז לדרכו של בעל התניא, שצריך לעמול קודם על 'עשה טוב' ולקנות בקרבו את מדת האמת, וממילא יסור הרע מאליו, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך והשקר.

לעומת זאת מיד אחר כך חוזר הכתוב ואומר 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלוקיכם', ומשמע שקודם צריך לסור מן הרע ולעמול על 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', וכפועל יוצא מזה: 'תזכרו ועשיתם את כל מצוותי', והיינו כדרכו של **הרה"ק מקאריץ** זי"ע, שקודם צריך לשרש מקרבו את מדת השקר ולהסיר ממנו כל עקמימות, ורק אחר כך אפשר לקנות את מדת האמת. והוסיף רבי פינ'לע שמאחר שדרך זו הוא מדרגת הצדיקים, ואינה שוה לכל נפש, כמו שאמר בעל התניא, לפיכך מסיים הכתוב 'והייתם קדושים לאלוקיכם' ובתרגום יונתן: 'ותהוון קדישין הי כמלאכיא' לרמז כדברי בעל התניא, שדרך עבודה זו אינה שייכת אלא ליחידי סגולה בלבד שהם במדריגת מלאכי השרת. עכדה"ק.

יעקב שהה בבית לבן דווקא עשרים שנה כדי לקנות את מדת האמת

ובזה יומתק להבין עומק הענין במה שהוצרך יעקב אבינו לשהות עשרים שנה בבית לבן הארמי ולסבול במחיצתו של רמאי זה. דהנה מצינו שיעקב

היכן רואים את השקיעה?

מסופר על הגרי"ז מבריסק זצ"ל שפעם התווכח עמו אחד בענין בין השמשות בשיטת רבינו תם וניסה לטעון שאין הלכה כדבריו, ובתוך הדברים אמר: 'הלא המציאות מוכיחה דלא כרבינו תם', נענה הגרי"ז בחריפות והראה על הגמרא שלפניו: 'את המציאות אין רואים על השמים, את המציאות רואים כאן!'.

והנה על הפסוק (בראשית כח יא) **'ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש' איתא במדרש** (בר"ר סח ח): **'רבי פנחס בשם רבי חנין דציפורין אמר, שמע קולן של מלאכי השרת אומרים 'בא השמש בא השמש, אתא שמשא אתא שמשא', ולכאורה קשה, למה הוצרך לשמוע מן המלאכים שבא השמש, הלא ראה זאת במו עיניו?!. אכן לפי האמור מובן היטב, כי את המציאות אין רואים על השמים רק בתורה הקדושה, על כן הוצרך לגילוי משמיא שאכן זה נחשב כבא השמש.**

מאמר המאיר

אבינו מצויין במדת האמת, כמו שכתוב (מיכה ז כ) 'תתן אמת ליעקב', ובוודאי שיעקב אבינו נקט בדרך צדיקים והשריש בעצמו את מדת האמת באופן של הרה"ק מקאריץ, דהיינו קודם סור מרע ואחר כך עשה טוב, ולכן סיבב הקב"ה שיוצרך לבוא לבית לבן הארמי, שהוא היה ההיפך הגמור מקור השקר, כדי שיעמוד בנסיונות שם ועל ידי זה יזדכך ויקנה את מדת האמת. ואכן כן מצינו שכל אותם שנים עבד יעקב אצלו באמונה וביושר אף על פי שלבן רימה אותו הרבה והחליף את משכורתו עשרת מונים, אחז במדת האמת ולא סטה ממנו ימין ושמאל, ובזה יצא נקי ושלם במדת האמת. ולכן עשה עמו עשרים שנה, שבע שנים לברר מהו אמת, ושבע שנים לעקור את השקר מקרבו, ועוד שש שנים אחרות כדי לקנות את מדת האמת. כנ"ל. והכתובים מוכיחים כן, שהיו מחולקים באופן הזה, בתחילה שבע שנים, ואחר כך עוד שבע שנים אחרות, ולבסוף השנים שעבד עמו בצאנו. והדברים מתוקים.

במראה החלום נתגלה ליעקב על דרך הצדיקים

ובזה נבוא לבאר ענין החלום שראה: 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', דהיינו שטרם בואו לבית לבן לברר עצמו במדת האמת הראו לו משמים את דרך הצדיקים, שעוסקים קודם בסור מרע ואחר כך בעשה טוב, וגילו לו שסולם זה שייך רק לאלו שהם בבחינת מלאכי אלוקים, שרק אלו יכולים לעלות בו. ולכן כאשר הקיץ יעקב משנתו הפליא את הגילוי שנתגלה לו בחלום ואמר 'אכן יש ה' במקום הזה', דהיינו שנתגלה לי דרך חדשה השייכת למלאכי אלוקים, אבל עד עכשיו 'אנכי לא' ידעתי, דהיינו שעד עכשיו ידעתי רק מדרך העבודה של סתם בני אדם, שעשה טוב קודם לסור מרע, על דרך שנצטוו בעשרת הדברות קודם 'אנכי ה' אלוקיך', ואחר כך 'לא יהיה לך'.

אזהרה בחלום לעשות תשובה

מעשה באחד מחסידיו של הרה"ק **בעל יסוד העבודה מסלאנים** זצ"ל שהתגורר בעיר 'בוטאן' בגלילות סלאנים, והנה לילה אחד חלם לו שרבו מגיע אל העיר, ויום חמישי בשבת היה, וראשי הקהל בקשו ממנו שישאר לשבת קודש ולהשפיע מזיו על העיר, והרה"ק אמר 'הן, אפשר שאשאר', אולם לאחר זמן מה נמלך ואמר 'לא אשאר, אלא אחזור לסלאנים לשבת', ואותו חסיד חשב בחלומו, מאחר שהרה"ק חשב בתחילה להיות עמנו, על כן מן הנכון שאם הוא חוזר לביתו שאנו נסע אליו להיות עמו שם, וממחשבה למעשה התחיל לצעוד רגלי לסלאנים, בדרכו עבר ליד בית החיים והנה הוא רואה את ידידו אשר מזה זמן כביר כבר אינו בין החיים קם מקברו והוא מבקש ממנו להצטרף עמו לסלאנים, וילכו שניהם יחדיו, באמצע הדרך פונה החסיד החי אל המת ושואל אותו: 'בשלמא אני שחי בעולם הזה הולך לרבי, אבל אתה שכבר אינך בין החיים מה לך ללכת לסלאנים?!', השיב לו המת: 'מה אתה מדבר, הרי זכיה עצומה יש לנו שבכלל נותנים לנו ללכת אל הרבי!', תמה החסיד: 'עד כדי כך גדול הוא?!', ענה המת: 'אילו ידעת עד כמה...' ויקץ החסיד והנה חלום.

ויהי ביום חמישי ותהום כל העיר, היסוד העבודה הגיע לבקר בעיר, הכל יצאו לקבל את פניו וראשי הקהל בקשו ממנו להשאר עמם לשבת, בתחילה נעתר להשאר אך לאחר כמה רגעים נמלך והחליט לחזור לביתו, החסיד עמד משתאה בראותו איך חלומו מתקיים אחד לאחד, ומיד למחרת שם פעמיו לעבר סלאנים.

כשנכנס אל הרה"ק ליטול שלום סיפר את דבר החלום אך כשהגיע לדברי המת שאמר לו על גדלותו התגמגם בלשונו, נענה היסוד העבודה: 'וכי חושב אתה שאנו יראים מפני גדלות?! הבה ואספר לכם מעשה: פעם אחת הגיע אלי יהודי ביום חמישי ונכנס ליטול שלום, אמרתי לו: 'שמא תשארו כאן לשבת?', אך הלה השיב שאין לו איפוא להתאכסן, אמרתי לו 'אני אדאג לך לאכסניא', טען הלה 'אין לי היכן לסעוד', אמרתי לו 'תוכל לסעוד על שולחני', סוף דבר הוצרך להודות על האמת שאינו יכול להשאר כיון שהוא נכד להגה"ק רבי משה איוויער זצ"ל שציוה לצאצאיו שלא יהיו חסידים.

אמרתי לו: 'אף אני ידעתי שזהו הסיבה שאינך רוצה להשאר כאן, ובכן אספר לך שכבר הגיע אלי פעם אחד מנכדיו של רבי משה איוויער ואמר לי שנכשל באיזה חטא, וזקינו בא אליו בחלום פעם ופעמיים ושלש לומר לו שצריך לחזור בתשובה, והוסיף לו שכדי לזכות לתשובה שלימה צריך ללכת לצדיק הדור, שאל אותו הלה 'היכן הוא צדיק הדור?' השיב לו רבי משה: 'בסלאנים', נו! ואתה אומר לי שזקינך צוה עליכם שלא להיות חסידים...'

וסיים היסוד העבודה באמרו לאותו חסיד: 'נו! הרי אתם רואים שאין אנו יראים מגדלות...' ע"כ המעשה.

והנה על הפסוק (בראשית כח טז) 'ויקץ יעקב משנתו' פירש בעצי חיים שיעקב אבינו עשה תשובה, על דרך הכתוב 'עורו ישנים משנתכם', עיי"ש. ולענינינו יש להוסיף שבחלום נתגלה לו ענין זה שצריך לעשות תשובה, על דרך העובדא הנ"ל שזקינו בא אליו בחלום, על כן עשה תשובה דווקא אז כשהקיץ מחלומו.

יעקב ובניו נהנים מעולם האמת ועשו מעולם השקר

ובזה יבואר מה שהתפלל אחר כך (בראשית כח כ) 'אם יהיה אלוקים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש', דהנה הקושיא ידועה, הלא ידוע שיעקב ועשו חלקו ביניהם נחלת שני עולמות, עשו נטל העולם הזה ויעקב לקח העולם הבא, ואם כן קשה, כיצד יכולים יעקב ובניו ליהנות מן העולם הזה. אמנם לפי האמור יש לתרץ, דכיון שיעקב היה הראשון שבירר מדה זו בשלימות בעלמא דשקרא, אם כן אינו חי באותו עולם של עשו, כי עשו גר בעולם הזה שהוא עלמא דשקרא משא"כ יעקב המשיך לעצמו בהאי עלמא השפעה מעולם האמת, ממילא שפיר יכול ליהנות בעולמו. וזהו שרמז יעקב: 'אם יהיה אלוקים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול', ואם תאמר היאך אני מבקש על לחם שהוא מחלקו של עשו, לזה אומר 'ובגד ללבוש', דהיינו שהעולם נברא באותיות בג"ד שהוא ממקור האמת, ומזה העולם אני מבקש ליהנות, ולא מעלמא דשקרא שנברא באב"ג. ודו"ק.

ליטול חלק בהוצאת הגליון ולהארות והערות או לקבל הגליון, ניתן לפנות gilyonhamier@gmail.com

עריכה

גליון זה ועוד ספרים וגליונות רבים וחשובים נערכו ע"י עורכי מלכות הוצאה לאור בארה"ק

צוות אברכים תלמידי חכמים שידם רב להם במכמני התורה והחסידות

חדש!!! הדפסת ספרים גם בכמות קטנה

מלכות
הוצאה לאור
עריכה • עימוד • הדפסה

מיוחד לעת הצורך הדפסה של 2 ימים

דפוס והוצאה לאור

דפוס מלכות בארה"ק עוסק כבר מזה שנים בהדפסת ספרים באיכות ובמהירות הנדרשת

עימוד - גראפיק - הדפסה - שופינג

347-584-8866 @ ma0733834811@gmail.com